

מבט למסורה

ישעורים בהסתכלות

שאלתי מאת אחד מתלמידי שחזר בשבוע זה מוינה, ע"א נסיעתו אל הקונגרס וענה לי כהל-

מיד-חכם אמתי בפסוקי תהלים:

— "אמנם צדק ר' עזמות — הוא אומר — שלא נסע ואמר: "אשר-יושבי ביתך" מחמת שפרק זה גומר, כיווע, בפסוק "להלל ה' ידבר פי", אבל מי שאמר: "אשרי תמימי דרך" ונסע אל הקונגרס גומר בפסוק "יעיני כשה אובד"...

ואנכדיבורא הוציא מכיסו והראה לי כפתור קטן ונאה, שזביא עמו מהקונגרס; כפתור זה נתקע ברשי הכנדים של כל צירי הכנסיה, ועליו מצויר המספר "י"ד" באפן כזה: מלמעלה "יוד" קטנטן ומלמטה "ד" גדולה, באפן אבספרסיוניסטי, לארד כל הכפתור.

— "ליצני הדור אומרים — כך הוסיף תלמידי הלז — שוהו סמל עם ישראל: ה"י"ד" (יהודי בלע"ז) הוא קטן אבל ה"דלות" (דלת) היא גדולה...

— "ומה מפת ה"סוכנות" — שאלתי את תלמידי בשבתנו יחד על הפה במבונות ביתיהכרם — שחרעישו

עליה עלמיות ואח"כ הודיע גרינבוים בראיונו שלא ידברו בקונגרס בענין זה ולסוף חזר ויצמן והעלה על הפרג את שאלת "הסוכנות", כדי לצאת ידי חובתו, כנראה.

— על זה יש מעשה מיוחד ונאה, ענה תלמידי על הפה, שיהיה לך לתו-עלת, מעשה ביהודי אחד --- נניה ששנו ר' חיים! — שאהב לעשות "קונצים" ופעם אחת בא לעיירה והכי-ריו בשער בת-רבים, שהוא יכול לקפץ מעל חגג הגבוה של בית המדרש הגדול כבלי שינוק, מובן מאליו שכל אנשי העיירה ואפילו תינוק שבעריסה יצו כלם לראות את המופת הזה, ואמנם בהגיע השעה המיועדת ראו את ר' חיים רנן, כשהוא עומד על פסגת חגג ואינו זז ממקומו.

— נו? — צעקה אליו החבריא — מדוע אינך קופץ?

— מקפיצה אין מה לדבר — ענה היהודי ר' חיים — אלא שמבקש אני פשוט דרך לרדת מכאן. גם ר' חיים שלנו טפס ועלה על ה"סוכנות" הגבוהה, ובקונגרס בקש מוצא איך לרדת מעליה בשלום, מבלי שינוק חלילה...

— והיש קצת אמת במה שהיו "אומרים" ב"דאר-היום" — הוספתי למשך ממנו דברים — ע"א התרנגול השחור שעבר בין שני מנהיגיו הגדולים בקונגרס?

— בודאי — ענה תלמידי בקפצו על הפה — ויצמן דבר קשות על יחסה של אנגליה אלינו, שלא יוותרו

בשבילנו על ידידותו של ישמעאל ושעלינו לבלע את הפילולא הכרה, כידוע, ומיד אתרו עלה סוקולוב ואי-מד מכיש את ההיפך: אדרבה: היחסים הדיפלומטיים שלנו עם אנגליה הם מצויינים, ויודעי דבר אומרים כי שתים הן הסבות שגרמו לכך:

ראשית דאג ר' נחום ל"דו"ב" שלו, שאם אין דיפלומטיה אצלנו "למה זה אנכי"? ומה ישאר לו לעשות בהסתדרות הציונית? והשנית — וזה: העיקר — הראה קצת את ה"בלוף" של ר' חיים...

ולסוף אנלה לכם כי בראש השנה הזו אחרתי, לצערי הגדול, את הרצאתו של כרמון על הקונגרס בבית-הכרם וזכיתי לשמע רק את הסמסנות שהוציא הסוציאליסט-הפאשיסט שלנו, שאם חלילה תתגבר העליה הרביעית בארצנו ובקונגרס — כך מסר לו ב"ד גוריון, כמדומני, באניה — יסתלקו הפועלים (חנץ מהפועה"צ, כמובן) מההסתדרות הציונית ויבקשו להם ריוח והצלח מקום אחר, כל הקהל נדהם לשמע האיום הנורא הזה ונשאר קפוא על מקומו במחשכי הצריף שבין-השמד שות, ואולם אנכי — למה אכחד? — התנחמתי כדרכי ואמרת אל לבי: ראשית איני מאמין גדול "ששמאלנו" יגיד ויעלה אפילו על דעתו דבר שכזה, והשנית — איני מחזיק את הפועלים שלנו למפשים כאלה, שיעזבו לאחריה את גרונ'היסוד וביחוד את ה"קצי" ב'ים...

* *

בודאי, היותי גם אני בפגישה היפה שנערכה במלין אמדורסקי, לכבוד הני-ריטה סולר, רוטנברג, רוזנבלט, ניומן, מיסטר כייסטר הגדול ומים לאוב הקי-טנה והאדומה בפניה, הכרמל בצד המזרחי (לא הכרמל המזרחי!) של השלחן וסיגר עבה ושחור תקוע בפי אמריקאי גדול בעל "מינוקל" — מצד שני של השלחן, בקצור כל העסקנים האמריקאים הנמצאים בעת "בעיה" ק ירושלם.

אולם מקושט ברכ פאר והדר, תפוחי חשמל בשלל צבע רקמתים מקיפים את התקרה מסביב, מעין מלון-אסטו" בזעיר-אנפיו; "עולם" גדול ונאה, אור-חיים חשוכים ואורחות הראויות להתי-כבד, זרועות חשופות והתגלות-הלב לפני יום-הדין, פקידים עליונים ותה-תונים ממלון יוו ומהממשלה, וסתם יודידים וידידות של המזכיר המזמין. נשים צעירות פוערות פיהן לפהוק עברי ולפטפט אנגלי, בקצור כל הקולוניא "האמריקאיות" משניפישוק, מסביב לשלחן ה"מסוכן" של העתונאים ישבו הפעם לא בן-אב"י (שעמד על רגליו כזו הצד) אף לא קלוזנר, שלא הזומן, אלא ארבע ירמולקאות, ואחרון אחרון חביב — ר' עזמות שנכנס בלא פספורט אמ-ריקאי, אעפ"י שאינו שולח "קורספונ-דנציות" מ"דאר היום" ומיתר העתוננים היומיים שלנו לאיזה "פייפער" בניו-יורק או לאיזה "בלעטל" בורשה, אלא בזכות המזכירה החדשה שלי, קצרנית מומחזת לשלשה אלה: לעברית, לשער ולשמלה, רק לא לימי חיי...

היה גם שלחו-ערוד עם כל הדינים

וגם "מגיד": דברו על הכום ועל הכים, נשאו "טאוסטים" נוסח אמריקה, דברו על העצים ועל האכנים של א"י, על הר ועל עמק (לא "הרועמק" של המכונות!) וזכינו לשמע לשונות שור-נות: עברית של קיש — מלים א-הא-דים" ע"א ה"ע-סאק-נים" האמריקאים, עברית פפוקית ומיוחסת ירושלמית ועברים-אמריקואים" נחמדה של ניומן, אנגלית ספרותית ו"יסודית" של רוטנ-ברג ואמריקנית צעקנית ואגריפית של מים לאוב, ולסוף דברו עברית-אנגלית חדשה ומצלצלת: שפת השיקים והדי-לרים!...

ואני ר' עזמות ישבתי לי מן הצד, ומקרון-זוית שלי הסתכלתי לכל סביבותי כדרכי, ואחר פניתי אל המזכירה שלי לאמר: קחי לך צפרן-שטיר וכתבי על לוח-פנקסך, שווהי הפעם הראשונה שזכינו לראות את אמריקה שלנו משני הצדדים...

לא רק "שלחן ערוך" ו"מגיד" היה בפגישה זו, אלא גם "יחזק", ויכלנו בנקל לחלק כאן את המיצח האמריקאית שלנו לשתיים:

מחד גיסא — הגריטה סולר, כשמה כן היא, אולי מפני שנפשה סולר דת בכל מיני בלוף ואולי מפני שהיא הסולר שת שבנשים העבריות שלנו, ומאידך גיסא — מים לאוב, אף היא כשמה כן היא, אולי מפני שהיא יודעת להלל את עצמה ולס-פר באגרופה הקטן על השלחן העליו, שהזכה גם על ידי אושישקין בשעתו — על הבנקט שנערך לכבודה באמריקה

"(אויך מיר מענשען!)", ונועו אפילו ועל נסיעתה ב"לויתן" עם שור-הבה, על חמשה-עשר המאמרים שלה בעתו-נים ע"א א"י ועל השיקים. שהבטיחה (פלעדג' עם בלע"ז) לקיש ולנציב, וביחוד על הבנקט שיערך לכבודה בשובה אמ-ריקתה, כדי לאסוף את 490 מליון דולר הנחוצים להפוך את א"י לקליפורניה להצעת המזנבלט...

ובשעת דבורה הסתכלתי רגע אל אמריקאית אחרת, נשיאת ה"הרסיות" הצעירות באמריקה, שישבה והזהירה בעתותיה היפה מפני אימת הצבאי העברי, בעיר הקדש ירושלם, במקום שם יושב דוקטור וילן ויהודי ירושלמי במיוחס עומד ומדבר "היברו" רק ב"פתחים" ע"א "מסל-סלים", טבין ותקילין, מן הגרון...

ומה שיש אצל הנשים יש לפעמים גם אצל הגברים, והא ראינו:

שני עמנואליים ישבו לפנינו אל השלחן, שניהם אמריקאים ושניהם בנקאים, אחד מברך בראש העתון לכבוד ראש-השנה את כל "ידידיו" שאינם במציאות אצלנו, והשני קונה עולמו בחצי שעה, ורוכש אהבת חבריות לרבות הצעירות, בנאום אחד...

והושד אני בעמנואל זה, למרות כל הכחשותיו הנמרצות, שהוא יודע לומר לא רק "עברים" אלא עברית כאחד מאתנו, ולא עוד אלא שהוא קצת "בן-הארץ" כלומר מאנ"ש, מחמת שהוא הוה הראשון והיחיד שהעיו לדבר ולהוכיח לטובה את החלוצים הראשונים להרתר אחרי מרתיו של "השלחן"